

Vabilo

NLB Galerija Avla, Trg republike 2, Ljubljana 23. september–11. november 2010

Vljudno vas vabimo na otvoritev
oblikovalske razstave Tomata Koširja, ki bo
v četrtek, 23. septembra 2010, ob 20. uri.

You are cordially invited to attend
the graphic design exhibition by Tomato Košir.
The exhibition opening will take place
on Thursday, 23 September 2010 at 8 p. m.

Razstavo je pripravil Emzin, Zavod za kreativno produkcijo.

The exhibition has been organized by Emzin,
Institute of Creative Production.

Posebna zahvala za pomoč pri izvedbi razstave:
Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije,
Mestna občina Ljubljana, Oddelek za kulturo.

Special thanks for the realization of the exhibition:
The Ministry of Culture of the Republic of Slovenia,
The City of Ljubljana, Department of Culture.

produkcija: Emzin, Zavod za kreativno produkcijo, tisk: Tiskarna Formatisk, d. o. o.

Tomato Košir je bil rojen 14. junija 1978 v Kranju. Leta 1997 je zaključil Srednjo šolo za oblikovanje in fotografijo (smer grafično oblikovanje) v Ljubljani, leta 2002 pa je kot Zoisov štipendist diplomiral na Oddelku za oblikovanje Akademije za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani, kjer mu je za delo v seminarju 3. letnika akademija podelila Prešernovo nagrado. Leta 1996 je sodeloval na javnem natečaju Banke Slovenije za priložnostne kovance obeležitve dogodka *Prva železnica 1846–1996* ter dobil drugo nagrado in odkup srebrnika za 500 SIT. Prve agencijske izkušnje je pridobil v Studiu Marketing, med letoma 1998 in 2001 pa v agenciji Formitas. Aprila 2000 je prejel prvo nagrado v dveh kategorijah na mariborskem festivalu vizualnih komunikacij Magdalena. Leta 2001 je bil izbran na internem natečaju Oddelka za oblikovanje za celostno grafično podobo Ministrstva za kulturo RS. S skupino petih študentov je prejel drugo študentsko nagrado *Certificate of Typographic excellence* združenja Type Directors Club iz New Yorka. Leta 2006 je prejel nagrado *najlepša knjiga* v kategoriji stvarna literatura na 21. knjižnem sejmu v Cankarjevem domu, leto kasneje pa Brumnovo priznanje za najboljšo delo v kategoriji *knjige in knjižne zbirke* na 3. bienalu vidnih sporočil Slovenije. Njegova dela so bila razstavljena doma in po svetu na 44 skupinskih razstavah grafičnega oblikovanja. Je ustanovitelj azila za angažirane študente in zatajene asistente Akademije za likovno umetnost in oblikovanje – *Tajno društvo CGP*.

NLB Galerija Avla

Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana
NLB Galerija Avla, Trg republike 2, 1520 Ljubljana

koordinacija izvedbe razstav: Miranda Južnič
telefon: (01) 476 50 44
www.nlb.si/galerija

Tomato Košir

Oblikovalska
razstava

NLB Galerija Avla

Danes na meniju: od bančnih transakcij do miselnih preskokov

Dela:

1. *Festival Lukatelce* (plakat, 70 x 100 cm)
Naročnik: Založba Myra Locatelli, 2005

2. Črkovna vrsta *LauFr* (projekt Vitamini in minerali GOGO)
Mentor: Lucijan Bratuš, delavnica TipoBrda
Naročnik: Fidimed, 2009

3. Christopher Moore: *Jagnje: Evangelij po Focnu, Kristusovem prijatelju iz otroštva*
Naročnik: Didakta, 2010

4. *In vendar se vrti* (plakat 9. Festivala slovenskega filma)
Soavtor: Wolfgang Gosch
Naročnik: Filmski sklad Republike Slovenije, 2006

Na naslovni strani: *46. jazz festival Ljubljana* (plakat, 140 x 100 cm)
Naročnik: Cankarjev dom, 2005

Ko sem leta 2001 prvič slišala za Tomata Koširja, in sicer v povezavi z nagrado, ki jo je skupina študentov ALUO dobila na tekmovanju Type Directors Cluba v New Yorku, sem se najprej razjezila. Pod izrazom “Tomato” je bil v moji glavi takrat zaveden samo “legendarni londonski oblikovalski studio”, in seveda me je pogrelo, da se nek mulc z Britofa tako velikopotezno in neinformirano poimenuje po svetovno znanem studiu. Kakšna poza! Izkaže se, da je bila neinformiranost na moji strani – Košir se ni poimenoval po studiu, ki je bil ustanovljen leta 1991, ampak že veliko prej, in predvsem ne zaradi njih. Nisem prva, ki bom povedala, da je postavljanje oblikovalskih razstav večinoma nesmiselno. Kosi oblikovalske produkcije so namenjeni konzumu in ne nastopajo v vakuumu – nikoli ne funkcionirajo izolirano, ampak vedno v kontekstu ekonomskih faktorjev, družbenih dejavnikov in zgodovinskega obdobja, ki mu izdelek pripada. V belini galerije jih ne moremo zares razumeti, saj delujejo kot morske ribe v akvariju: plastične alge nam poskušajo razložiti njihov bivanjski prostor, a vse deluje kot kletka. Dodaten problem pri tem je narava prostora; v galerije hodijo samo ljudje, ki jih to predefinirano zanima in tako prepričani prepričujejo prepričane. Zadeva je res vprašljiva: zakaj iz konteksta jemati stvari in jih povzdigovati v eksponate, če to niso? Zakaj torej delamo razstave? Prvi razlog je lahko egotrip. Oblikovalci še vedno nekako mentalno spadajo med “umetnike” in umetniki pač razstavljajo dela v galerijah. Drugi razlog je lahko ekonomski faktor. Razstava je prestiž, ki jo vključiš v CV in ti potencialno prinese točke pri naročnikih. Tretji razlog je lahko v pregledu nekega zaključenega opusa, nuja po predstavitvi kosov, ki drugače niso nikjer zbrani na enem mestu. Noben od teh razlogov ne more biti apliciran na to razstavo. Razlog za odločitev je prišel na podlagi dejstva, da je to praktično edini prostor v Ljubljani, v katerega ljudje pridejo namensko, in sicer urejat svoje finančne transakcije, ne pa gledat razstave. Kljub temu lahko mimogrede svoje obzorje razširijo tudi na področju oblikovanja, ker jih na poti do okenca pričakajo podobe, misli in ideje, ki so drugačne od podob, misli in idej, preden so stopili skozi steklena vrata. Posledično se lahko ob rešitvah nečesa naučijo, sami sebe kaj vprašajo, uživajo v bravuri likovnih elementov, se dolgočasijo ob popolni tipografiji ali pa se samo na kratko zahahljajo in dregnejo spremljevalca, češ, “ej, a si vidu tole?” *Celostna grafična podoba Ministrstva za kulturo* je celovito rešena struktura, ki pa ji ne manjka vsebine. Kaj je lahko pomembnejše za to ministrstvo kot kultura? In da je ne bi omejevali v kakršnokoli obliko vizualizacije, ki bi bila neadekvatna za različna področja ministrstva, ji Košir odpre na voljo celoten spekter verbalnega, in to z nečrkovnimi znamenji, ki nam dajejo informacije

Če bi bil Košir angažiran v samopromociji, bi plakat za *Lukatelce* kulturnega društva Myra Locatelli najbrž – tako kot so podobni eksperimenti izraelskega oblikovalca Odeda Ezerja – pristal v kakšnem od elitnih muzejev moderne umetnosti, tako pa na visok nivo spravlja aktivnosti v Volčah.

Ker Koširja tipografija in črkovne vrste vznemirjajo že od malih nog, si je do sedaj nabral veliko mero izkušenj, ki jih lahko potegne iz rokava. Eksperimentalne akcidenčne črkovne vrste migrirajo v znake celostnih podob in se tam umirijo v zahtevah praktičnih aplikacij, kot je recimo embalaža za *Vitamine in minerale Gogo*, kjer je uporabil črkovno vrsto *Laufr*.

Pri obsežnih knjižnih projektih, kot so letna poročila, strokovne knjige, pa tudi leposlovje (*Einstein* ter zbirka *ISBN* Založbe Modrijan), se Košir nevidno spreminja iz ene vloge v drugo: iz mentalitete dolgočasnega tipografa, ki skrbi za berljivost in pristopa k projektu s stališča bralca, se prelevi v zdaj zafrkljivega, zdaj provokativnega grafičnega oblikovalca, ki ustvari embalažo za publikacijo, ki je ne moreš zgrešiti. Včasih je provokacija celo premočna za domačo kulturno sredino in je ne upa stoprocentno podpreti niti naročnik, diskusija o zadevi pa eskalira v burnih odzivih na spletnih socialnih mrežah, kot je FaceBook (Cristhopher Moore, *Jagnje*, zbirka *smeh.podtoni*, Založba Didakta).

o tonskih vrednostih, premorih in čustveni obarvanosti vsebine. Ne pozabi niti na to, da kultura ni omejena ... Celoten nabor aplikacij se za razliko od te poetike ne prepušča naključju, ampak je mojstrsko rigiden. Kljub temu si privoščijo nekaj klicajev in poudarkov, ki so natančno premišljeni glede na dejavnosti uprav: vejica v znaku mutira od srednjeveške (kulturna dediščina), do solzave (za Slovence po svetu), preko take, kot so piksli (mediji), ostre (ekonomsko finančni sektor), se spremeni v rog (odnosi z javnostmi) – in kar naenkrat se zavemo tipografskega bogastva v detaljih. Če je slovenski turizem na svetu skrbno varovana skrivnost zato, da jo lahko koristimo domačini, to velja tudi za Koširjevo uporabo humora v oblikovanju; v bistvu ga opaziš samo, če si pozoren in bereš med vrsticami, in to mu prinaša kvaliteto. *Znak za Trento*, ki uporablja slogan “Štirje letni počasi”, nam o Trenti pove praktično vse, kar moramo vedeti, in to na podlagi simboliziranega drevesnega lista v sezonskih barvah, dobre ideje in pravilno izbrane tipografije, ki nam govori o bližini italijanske tipografske tradicije in s tem o mentaliteti oddiha, ki ga načrtujemo. V nasprotju z mnogimi grafičnimi oblikovalci, ki so suvereni samo v podobah, pa Koširju tudi mikrotipografija ni tuja in se zaradi tega loteva tudi kompleksnih knjižno-uredniških projektov, kot je recimo oblikovanje knjige *Veliki angleško-slovenski slovar* za Oxford-DZS. To je že v osnovi zaradi obsega in kompleksnosti velik zalogaj, še posebej pa v primeru, kjer monopolna pozicija in nefleksibilnost naročnika lahko pomenita za oblikovalca mlinski kamen okoli vratu, a je rešen z velikim posluhom za jezikoslovje. Mislim, da nima pomena posebej analizirati Koširjevih plakatov, saj je večina njih odraz tehnične briljance, iskrive provokativnosti in trdno stoječih idej. S kmečko pametjo sledijo filozofiji “žebljico na glavico”. Enako bi lahko trdili tudi za nabor znakov in logotipov, ki jih Košir avtorsko podpisuje. Z enostavnimi likovnimi in tipografskimi elementi zna prikazati kompleksne vsebine, sedaj s primerjavo, sedaj z metaforo in včasih voajeristično provokativno vpliva na našo pozornost in razumevanje. Čeprav ostaja v območju “lepega vedenja”, kot ga je začrtal modernizem, nas zna presenetiti z vizualizacijami, ki uporabljajo fenomene kinetike (*9. Festival slovenskega filma*), disleksije (*Frizerstvo*) in številne zanimive interakcije. Izobraževanje ni Koširjeva šibka točka. Pri delu s študenti se zna v detajle posvetiti potencialno neumnim vprašanjem in jih spreobrne v konstruktivna, vzporedno s tem pa mu računalnik v njegovi glavi naredi korekcijo situacije glede na preštudiran psihološki profil osebnosti, ki stoji pred njim; primeša oster cinizem, dobro mero oštevanja in porivanja v smeri bazičnega nujnega razmišljanja o problemu, nato pa na stežaj odpre vrata, kjer mrgoli konstruktivnih možnosti, da te kar prepiha. Zna biti oster in zahteven kot ambiciozni starši, a istočasno zna tudi nežno in s potrpežljivostjo stare mame prisluhniti snovalcu s problemom. Tudi na podlagi tega dela profila oblikovalca to razstavo lahko razglasimo za eksplicitno izobraževalno. Emzin ima absolutno prav – smiselno je postaviti kvalitetno produkcijo na ogled, ker s tem preprosto dokazujemo, da obstajajo dobro oblikovane knjige (ki smo jih mogoče v nabiti knjigarni spregledali), dobro oblikovani plakati (ki jih na vizualno onesnaženi ulici nismo opazili), dobro oblikovane celostne podobe – in tudi vrhunsko oblikovani oblikovalci. Košir je pač eden tistih oblikovalcev, ki ima afiniteto do branja, risanja in načrtovanja, še raje pa misli. Taki pa so tu naokoli kar redki.

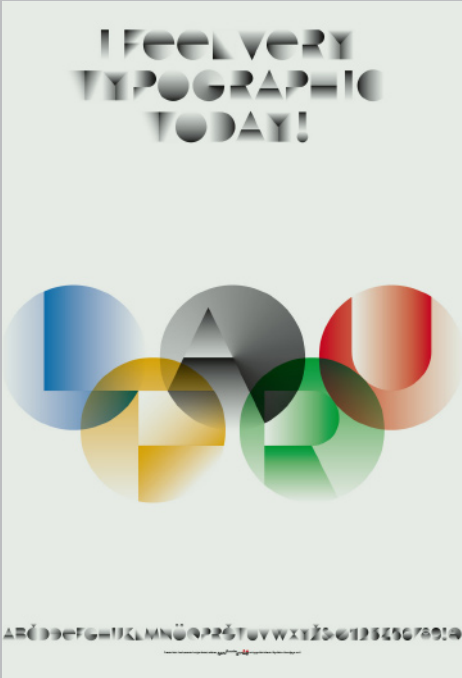
P. S. Če kaj ne gre zna biti pa tudi precej težek. **Petra Černe Oven**

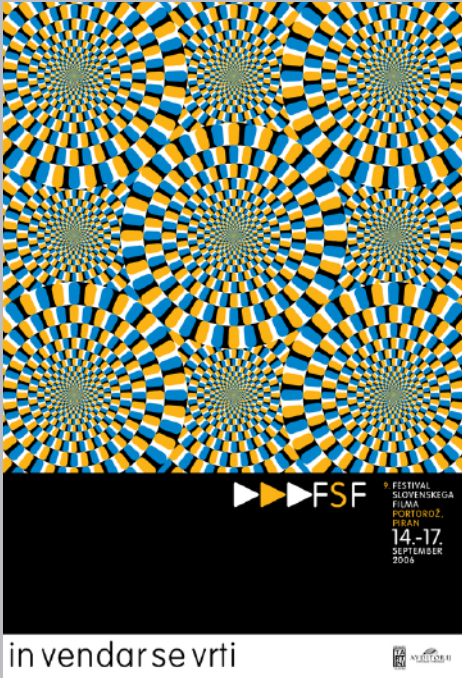
1.

3.

2.

4.